

RUBRİK

Prof. Dr. Buket AKKOYUNLU
buket@cankaya.edu.tr

23 - 24 ARALIK 2019
İSTANBUL - ANKARA

Neden Rubrik?

Değerlendirmenin güvenilirliğini nasıl artırabiliriz?

Takımlar ve raporlar arası tutarlılığı nasıl sağlarız?

Değerlendirme sonunda karar almak için elde ettiğimiz sonuçlar yeterli mi?

Örneğin; kurumlara KGBR lerde iyileştirme önerileri vermek yeterli mi? Kamuoyu ile paylaşacak netlikte bir sonuç veriyor mu?)...

Neden Rubrik?

Bunlardan yola çıkarak

Kurumsal dış değerlendirme ve akreditasyon programları kapsamında kullanılan değerlendirme yaklaşımlarını inceledik, rubriğin bu anlamda en uygun ölçme aracı olduğunu gördük.

Rubrik nedir?

Rubrik,

- ayrıntılı puanlama araçlarıdır.
- değerlendirmeden önce, değerlendirmeye esas ölçütlerin belirlenmesidir.
- değerlendiren ile değerlendirilen arasında yapılan, ürünün ve sürecin kalitesini belirlemeye yönelik bir sözleşmedir.

Rubrik nedir?

Rubriklerde gözlenen her bir özelliğin hangi aralıkta puanlanacağı **VE** gözlenen her bir özelliğin hangi düzeyine hangi puanın verileceği tanımlanır.

Rubrik nedir?

Rubrikler

- beklenen performansın tanımlarını farklı parçalara bölünmesiyle oluşturulur,
- kriterlerden oluşmuştur ve bu kriterler performans, davranış ya da bir niteliğin ölçülmesinde kullanılır,
- daha objektif ve tutarlı ölçmeler yapılmasını sağlar,

Rubrik nedir?

Rubrikler

- kriterlerin değerlendirilene sunulmasıyla birlikte kişi ya da kurumlar nasıl değerlendirileceği ve kendilerinden beklendiği konusunda bilgi sahibi olur.
- Değerlendirme sonuçları ilgili konuda geribildirim (dönüt) vermede etkili olur.

Rubrik çeşitleri

Analitik ve Holistik olmak üzere iki tür rubrik vardır.

Analitik Rubrik: Bir işin ya da performansın ortaya konurken **her bir aşamasının puanlanması esasına** dayanan rubriktir. Üründen çok **süreç** değerlendirilir.

Holistik Rubrik: Ortaya çıkan **ürünün** ya da **sonucun** değerlendirildiği rubriktir.

Analitik rubrik, geliştirilen yönergeler bir ürünü ortaya koyarken, gösterilmesi gereken performans göstergelerinin açık ve detaylı bir biçimde tanımlanmasını gerektirir. Bu açıdan analitik rubrik performans üzerinde etkili olan tüm sürece odaklıdır (Kan, 2006).

Peki biz ne yaptık

Amacımız

Analitik bakış açısıyla hazırladığımız rubriğimiz ile amacımız - tanımlanan ölçütler ve beş puanlama düzeyinde açıklamalarıyla - kurumsal dış değerlendirme veya akreditasyon süreci içinde - **değerlendirici ve değerlendirilenlere** - sürecin nasıl olması gerektiğine / nasıl olacağına dair bir çerçeve sunmaktır.

Ne yaptık?

❖ Başlıkları

❖ Ölçütleri

❖ Alt ölçütleri

❖ Puanlama kriterlerini (1 – 5) ve anlamlarını

❖ Kanıtları

❖ Performans göstergelerini

belirledik.

Ne yaptık?

1 – 5 arasında puan verirken aralıkların eşit olduğunu varsayarak tamamladık.

Uygulamalarda bu aralıkların gerçek değerlerini de test ediyoruz.

Rubrik hazırlarken matrisler oluşturduk.

Başlık	Ölçüt	Alt Ölçüt	Puanlama Kriterleri				
			1	2	3	4	5
KALİTE GÜVENCESİ SİSTEMİ	A.1. Miyon ve Stratejik Amaçlar (Kurum, stratejik yönetiminin bir parçası olarak kalite güvencesi politikaları ve bu politikaları hayata geçirmek üzere stratejilerini belirlemeli ve kamuoyuyla paylaşmalıdır.)	A.1.1. Miyon, vizyon, stratejik amaç ve hedefler	Kurumda stratejik plan kapsamında tanımlanmış misyon, vizyon, stratejik amaçlar bulunmamaktadır.	Kurumun stratejik plan kapsamında tanımlanmış misyon, vizyon, stratejik amaç ve hedefleri bulunmaktadır. Ancak bunları gerçekleştirmek amacıyla yapılan uygulamalar bulunmamaktadır veya mevcut uygulamalar tüm alanları ve/veya birimleri kapsamamaktadır.	Stratejik plan kapsamında stratejik amaçları ve hedefleri doğrultusunda kurumun tamamında yapılan uygulamalar bulunmaktadır ve bu uygulamalardan bazı sonuçlar elde edilmiştir. Ancak stratejik planın izlenmesi için gerekli mekanizmalar oluşturulmamıştır ve/veya stratejik planı, herhangi bir planlama ve/veya karar alma sürecinde kullanılmamaktadır.	Stratejik plan kapsamında stratejik amaçlar ve hedefler doğrultusundaki tüm birimleri ve alanları kapsayan uygulamalar sistematik olarak ve kurumun iç kalite güvencesi sistemi ile uyumlu olarak izlenmekte ve paydaşlarla birlikte değerlendirilerek önlemler alınmaktadır.	Stratejik plan kapsamında stratejik amaç ve hedefleri gerçekleştirme üzere yapılan olgunlaşmış, sürdürülebilir uygulamalar kurumun tamamında benimsenmiştir; kurumun bu hususta kendine özgü ve yenilikçi birçok uygulaması bulunmakta ve bu uygulamaların bir kısmı diğer kurumlar tarafından örnek alınmaktadır.

5 BAŞLIK

- Kalite Güvencesi Sistemi
- Eğitim ve Öğretim
- Araştırma ve Geliştirme
- Toplumsal Katkı
- Yönetim Sistemi

•Ölçütler

•Alt Ölçütler

Puanlama düzeyi

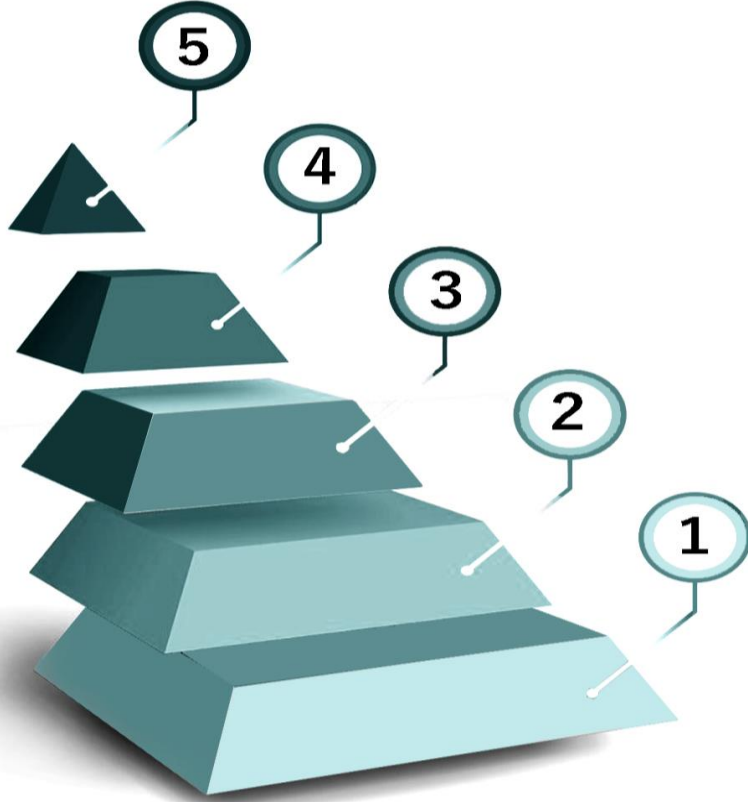
Başlık	Ölçüt	Alt Ölçüt	Puanlama Kriterleri				
			1	2	3	4	5
KALİTE GÜVENCESİ SİSTEMİ	A.1. Miyon ve Stratejik Amaçlar (Kurum, stratejik yönetiminin bir parçası olarak kalite güvencesi politikaları ve bu politikaları hayata geçirmek üzere stratejilerini belirlemeli ve kamuoyuyla paylaşmalıdır.)	A.1.1. Miyon, vizyon, stratejik amaç ve hedefler	Kurumda stratejik plan kapsamında tanımlanmış stratejik amaçlar bulunmamaktadır.	Kurumun stratejik plan kapsamında tanımlanmış miyion, vizyon, stratejik amaç ve hedefleri bulunmaktadır. Ancak bunları gerçekleştirmek amacıyla yapılan uygulamalar bulunmamaktadır veya mevcut uygulamalar tüm alanları ve/veya birimleri kapsamamaktadır.	Stratejik plan kapsamında stratejik amaçları ve hedefleri doğrultusunda kurumun tamamında yapılan uygulamalar bulunmaktadır ve bu uygulamalardan bazı sonuçlar elde edilmiştir. Ancak stratejik planın izlenmesi için gerekli mekanizmalar oluşturulmamıştır ve/veya stratejik planı, herhangi bir planlama ve/veya karar alma sürecinde kullanılmamaktadır.	Stratejik plan kapsamında stratejik amaçlar ve hedefler doğrultusundaki tüm birimleri ve alanları kapsayan uygulamalar sistematik olarak ve kurumun iç kalite güvencesi sistemi ile uyumlu olarak izlenmekte ve paydaşlarla birlikte değerlendirilerek önlemler alınmaktadır.	Stratejik plan kapsamında stratejik amaç ve hedefleri gerçekleştirme üzere yapılan olgunlaşmış, sürdürülebilir uygulamalar kurumun tamamında benimsenmiştir; kurumun bu hususta kendine özgü ve yenilikçi birçok uygulaması bulunmakta ve bu uygulamaların bir kısmı diğer kurumlar tarafından örnek alınmaktadır.

Düzyey açıklamaları önce en üst ardından en alt düzyey belirlenerek yazıldı,

- Örnek gösterilebilir (5),
- Planlama, Uygulama, Kontrol etme ve Önlem alma (4) ,
- Planlama ve Uygulama (3),
- Planlama (2), ve
- Çalışma bulunmamaktadır (1)

olmak üzere beş puanlama düzeyi belirlendi.

Puanlama düzeyi

Örnek Gösterilebilir

5

Kurumsal amaçlar doğrultusunda, sürdürülebilir ve olgunlaşmış (sürekli iyileştirmeyi sağlamış-PUKÖ çevrimleri tamamlanmış) uygulamalar kurumun tamamında benimsenmiş ve güvence altına alınmıştır (süreklilik, sahiplenme); kurumun kendine özgü ve yenilikçi birçok uygulaması bulunmakta ve bu uygulamaların bir kısmı diğer kurumlar tarafından örnek alınmaktadır.

Planlama, Uygulama, Kontrol Etme ve Önlem Alma

4

Tüm alanları (kurumun genelindeki tüm birimleri) kapsayan uygulamaların sonuçları ve paydaş görüşleri sistematik ve kurumun iç kalite güvencesi sistemiyle uyumlu olarak izlenmekte ve paydaşlarla birlikte değerlendirilerek önlemler alınmaktadır(veya iç kalite güvencesi sistemini yönlendirmektedir).

Planlama ve Uygulama

3

Tüm alanları/birimleri kapsayan uygulamalar bulunmaktadır ve uygulamalardan bazı sonuçlar elde edilmiştir. Ancak bu sonuçların izlenmesi yapılmamakta veya kısmen yapılmaktadır (sistematik olmayan izleme, tüm uygulamalarda izleme olmaması, izlemenin iç kalite güvencesi sistemi ile uyumlu olmaması).

Planlama

2

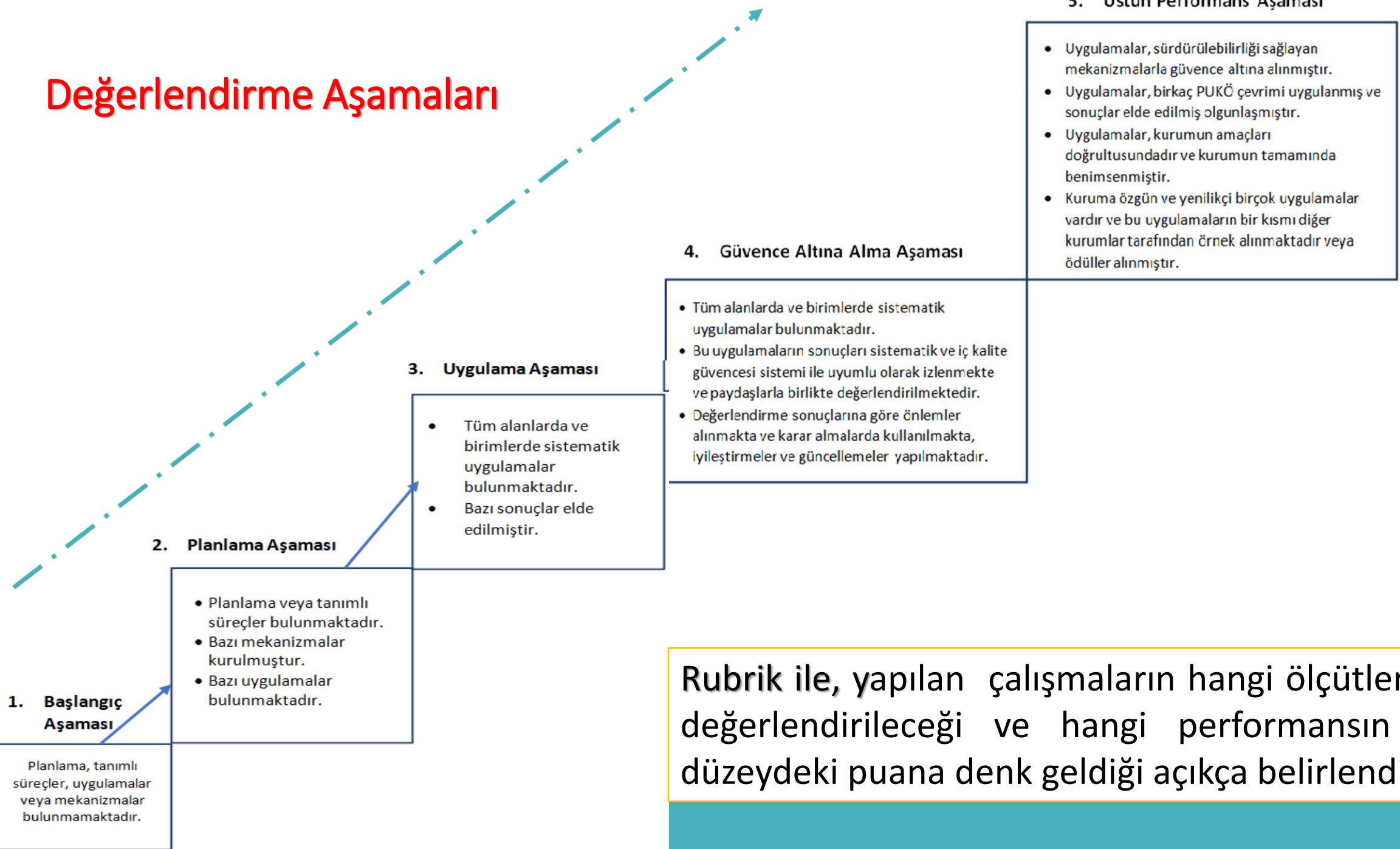
Planlama (tanımlı süreçler) bulunmakta; ancak herhangi bir uygulama bulunmamakta (sadece mekanizma var veya fikir aşamasında) veya kısmi uygulamalar (tüm alanları ve/veya birimleri kapsamayan) bulunmaktadır.

Çalışma Bulunmamaktadır

1

Planlama, tanımlı süreçler, uygulamalar veya mekanizmalar bulunmamaktadır.

Değerlendirme Aşamaları

Rubrik ile, yapılan çalışmaların hangi ölçütlere göre değerlendirileceği ve hangi performansın hangi düzeydeki puana denk geldiği açıkça belirlendi.

Rubrik

Ölçütler listelenirken;

- uygunluk,
- tanımlanabilirlik,
- gözlemlenebilirlik,
- ölçülebilirlik,
- diğer ölçütlerle binişmeme,
- bütünlük,
- performans düzeylerine göre açıklama
- kapsayıcılık (Brookhart, 2013) niteliklerine dikkat edilmiştir.

RUBRİĞE İLİŞKİN GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMALARI

Geçerlik: Uzmanlarla İşbirliği

Rubrik taslağı 72 katılımcı (Kurul üyeleri, takım başkanları, Kurul danışmanları ve uzmanları, öğrenciler, değerlendiriciler) ile işbirliği yapılarak incelenmiştir.

Birikimli bir süreç yakalamak amacıyla katılımcılarla ayrı ayrı görüşülmüştür.

Kapsam geçerliği alışması

- Süreçte, Rubrik formu kalite güvencesi sistemi alanından, dış değerlendirme sürecinde uzman akademik ve idari değerlendiricilerden; yanı sıra lme ve değerlendirme ve dil ve anlatım konusunda yetkin uzmanlardan (10 uzman) oluşan bir uzman grup tarafından değerlendirilmiştir.
- Değerlendirme sürecinde Rubrik'in her bir alt lt ve kapsadığı ifadeler genel amaca uygunluk, bulunduğu boyuta uygunluk, hedef kitleye uygunluk ve dil ve anlatım açısından; uygun için 1, uygun değil için 0 olarak puanlanmıştır.

Kapsam geçerliği alışması

Bu puanlamalar sonucunda her bir alt ölçüt için ortalama puanlar ve Lawshe (1975) katsayıları hesaplanmış $[(N_{uygun}/(N_{toplam}/2))-1]$, tüm alt ölçütler için aşağıdaki puanlar elde edilmiştir.

İnceleme başlıkları	Elde edilen Puanlar (Tüm alt ölçütler için)		Puanların kapsam geçerliği açısından anlamı
	Değerlendirici puan ortalamaları	Lawshe katsayısı	
Genel amaca uygunluk	1	1	Tamamen uygundur
Bulunduğu boyuta uygunluk	1	1	Tamamen uygundur
Hedef kitleye uygunluk	1	1	Tamamen uygundur
Dil ve anlatım açısından uygunluk	1	1	Tamamen uygundur

Lawshe, C. H. (1975). A Quantative Approach to Content Validity. *Personal Psychology*, 28, 563-575.

Güvenirlik: Rubrik Uygulamaları

Rubriğin güvenilirlik çalışması rubriklerin ve nasıl kullanılacağı konusunda değerlendiriciler için düzenlenecek eğitimde yapılacaktır.

Rubriklerin kullanımı konusunda değerlendiricilerin eğitim almaları rubriğin geçerliğini ve güvenilirliğini arttıran unsurlardandır (Rezaei & Lovorn, 2010).

Pilot Uygulama (20 Yükseköğretim kurumu)

Pilot uygulama sonrası elde edilen dönütlerle rubrikde gerekli güncellemeler gerçekleştirilecektir.

2020 kurumsal dış değerlendirme eğitiminde;

- öncelikle süreçte rubriklerin nasıl kullanılacağı anlatılacak,
- daha sonra rubrikler değerlendiriciler tarafından ayrıntılı olarak okunacak,
- son olarak da rubriğin örnek üzerinden irdelenmesi amacıyla bir uygulama çalışması yapılacaktır.

Teşekkürler ...

RUBRİK

23 - 24 ARALIK 2019
İSTANBUL - ANKARA